

MARIUS EUGEN RADU

COOPERARE JUDICIAR INTERNA IONAL

MARIUS EUGEN RADU

**COOPERARE JUDICIARĂ
INTERNAȚIONALĂ**

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RADU, MARIUS EUGEN T.

Cooperare judiciară internațională / Marius
Eugen Radu. - București : Pro Universitaria, 2013
Bibliogr.

ISBN 978-606-647-845-8

343.1(100)(075.8)

CAPITOLUL I

EVOLUȚIA ÎNSEMNĂȚEA PRINCIPILOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNACIONAL

SECȚIUNEA §1. Apariția, dezvoltarea și îmbogățirea continuă a principiilor dreptului internacional

Diversitatea și amploarea fărâșor precedent a cooperării internaționale reprezintă rezultatul unei îndelungate evoluții istorice, evoluție marcată de apariția și consolidarea unor principii fundamentale ale dreptului internațional, principii care astăzi s-au impus ca norme de conduită internațională, reprezentând de fapt coloana vertebrală a sistemului juridic internațional.

Eforturile laborioase de peste 350 de ani a celor mai luminați gânditori ai omenirii, negocierile celor mai pricepuți politicieni și diplomați au dus la concluzia că ordinea mondială, cu relațiile dintre statele lumii-mari, mici și mijlocii, nu se pot baza pe Dreptul Forței, ci numai pe Forța Dreptului, pe acele principii și norme care să garanteze Respectul personalității și Demnității tuturor popoarelor.¹

Relațiile internaționale extrem de variate și complexe se dezvoltă armonios numai dacă sunt întemeiate pe marile principii ale dreptului și justiției, reciproc acceptate de către toate statele, riguros aplicate în practică de toate și față de toate, iar orice pas înainte făcut din punct de vedere teoretic sau practic în direcția consacrării și

¹ Dumitru Mazilu – Dreptul internațional public, vol.1, Ed. Lumina Lex, București, 2001, pag.11.

respect rii principiilor fundamentale ale dreptului interna ional constituie un drept câ tigat, un progres în spiral fa de trecut, care trebuia ap rat i dezvoltat de întreaga comunitate interna ional , de toate statele, de organiza ia p cii, care în viziunea celor mai de seam autori era Societatea Na iunilor, iar în zilele noastre ONU².

Odat cu maturizarea societ ii interna ionale, din ansamblul normelor de comportament au fost desprinse unele dintre acestea, limitate ca num r, care datorit importan ei lor, au fost ulterior calificate drept principii ale dreptului interna ional, iar acestea reprezint abstractiz ri ale unui num r mai mare de reguli, unele dintre ele îndelung i general acceptate, care î i au originea fie în cutume, fie în practica conven ional a statelor, o linie de demarca ie în acest sens fiind greu de stabilit i lipsit de relevan ³.

Principiile apar, în evolu ia dreptului, ca ni te axiome rezultate din con tiin a juridic a societ ii, reflectând un set de nevoi sociale la un moment dat. Principiile, în calitate de coloan vertebral a dreptului, ordoneaz , în jurul lor întregul sistem de drept, fiind la rândul lor modelate de impulsurile sociale ale comunit ii, care se exprim prin con tiin a juridic a acesteia⁴.

Rolul acestor principii a crescut continuu în via a interna ional , asigurând protec ia valorilor fundamentale, c rora toate statele le acord o importan esen ial .

² Ion Grecescu, Vasile Popa, "Principii de drept interna ional public", Editura Getic, Bucure ti 1997, pag. 33

³ Raluca Miga Be teliu – "Drept interna ional. Introducere în dreptul interna ional public", Ed. All Beck, Bucure ti, 2003, pag. 68.

⁴ Adrian N stase, Cristian Jura, Bogdan Aurescu – "Drept interna ional public. Sinteze pentru examen", Ed. All Beck, Bucure ti, 1999, pag. 40.

Consacrarea acestor principii o regăsim într-o suită de documente internaționale fundamentale, dintre care amintim: Carta ONU (San Francisco, 1945); Pactul Ligii Arabe (1945); Carta Organizației Statelor Americane (Bogota, 1948); Carta Organizației Națiunilor Africane (1963); Declarația privind principiile de drept internațional referitoare la relațiile prietene și cooperarea între state conform Cartei Națiunilor Unite, adoptată în 1970; Declarația privind principiile care guvernează relațiile dintre statele participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, Helsinki 1975 etc.

Principiile dreptului internațional reprezintă un ansamblu de norme de aplicare universală, cu un nivel maxim de generalitate și un caracter imperativ, ce dau expresie și protejează o valoare fundamentală în raporturile dintre subiecții de drept internațional⁵.

Apărând în diferite perioade istorice principiile fundamentale au reflectat realitatea timpului respectiv. Totuși, trebuie subliniat că, încă de la începutul secolului al XX-lea a avut loc o cristalizare și o clarificare a conținutului acestor principii, ca expresie a atitudinii concertate a mării majorități a statelor lumii față de dreptul internațional.

În paralel, s-au afirmat și dezvoltat și unele principii noi, creându-se la nivel internațional un sistem complex de principii, cu caracteristici generale, principii care s-au impus astăzi ca norme de conduită internațională, marcând astfel un moment de referință în viața internațională.

Fie că s-au format pe cale cutumiară, fie pe cale convențională, principiile fundamentale ale dreptului

⁵ Dumitra Popescu, Adrian N. Stănescu – "Sistemul principiilor dreptului internațional", 1986, pag. 20.

internationale reprezintă reguli de conduită care sunt obligatorii pentru toate statele, ca o condiție esențială a desfășurării în bune condiții a vieții și relațiilor internaționale.

Ele formează cadrul juridic, normativ general al raporturilor dintre state în orice sferă a cooperării internaționale și al procesului de reglementare juridică privind formarea, dezvoltarea și confirmarea normelor de drept internațional într-un domeniu sau altul al relațiilor interstatale⁶.

Complexitatea și varietatea domeniilor în care cooperarea internațională se manifestă constituie o dovadă indubitabilă a modului responsabil în care statele abordează acest principiu fundamental al dreptului internațional.

Principiile Cartei ONU (și ale celorlalte documente internaționale în domeniu) sunt o dovadă a faptului că statele au înțeles că o pace reală, durabilă, un sistem eficient de cooperare, fără discriminări și în condiții de deplină egalitate, pot fi realizate numai pe temelii solide ale principiilor fundamentale ale dreptului internațional contemporan. Afirmarea acestor principii este o parte integrantă și necesară a mutațiilor obiective care au loc în viața internațională⁷.

Aceste principii formează, totodată, temelii întregului sistem de norme și instituții ale dreptului internațional contemporan, toate statele fiind obligate să acționeze în sfera vieții internaționale pe baza respectării stricte a

⁶ Ghe. Moca – "Dreptul internațional", Ed. Politică, București, 1983, pag. 117

⁷ Marian Niciu – "Rolul ONU în promovarea principiilor dreptului internațional în relațiile dintre state", Ed. Politică, București 1973, pag. 7

principiilor fundamentale, principii ce formează un sistem organic încheiat, de reguli de conduită ce reclamă din partea fiecărui stat respectarea lor în ansamblu⁸.

SECȚIUNEA §2. Trăsăturile caracteristice ale principiilor fundamentale

Principiile fundamentale ale dreptului internațional se caracterizează în următoarele trăsături esențiale:

a) au caracter de generalitate

Acest caracter își găsește expresia în conținutul lor, ceea ce determină unele interferențe între ele și o legătură strânsă între toate aceste principii, și, de aceea, orice atingere adus unuia dintre aceste principii constituie o încălcare și a celorlalte principii⁹.

b) au caracter imperativ, fiind aadar norme de jus cogens

c) fiind obligatorii pentru toate statele, au vocație universală. Aadar, aceste principii se aplică tuturor domeniilor de activitate umană la care participă subiectele de drept internațional, chiar și în acele domenii care nu sunt la un moment dat reglementate prin norme specifice lor; de altfel, în Declarația Adunării Generale a ONU asupra principiilor de drept internațional ale relațiilor prietenești și de colaborare între state, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite, se cere statelor să se inspire din aceste principii, în conduita lor internațională și să-și dezvolte relațiile lor mutuale pe baza respectării riguroase a susmenționatei principii¹⁰.

⁸ Marian Niciu – “Drept internațional public”, vol. I, ediția II, Ed. Fundației Chemarea, Iași 1995, pag. 24.

⁹ L. Takacs, M. Niciu – “Drept internațional public”, Ed. Didactic și Pedagogic, București 1976, pag. 31.

¹⁰ Nicolae Ecobescu, Victor Duculescu, – Drept internațional public, Ed. Hyperion, București, 1993, pag. 152

Valabilitatea generală și universală a acestor principii se întemeiază pe recunoașterea lor, în formă tacită sau expresă, de către toți membrii comunității internaționale, inclusiv prin reflectarea în mod corespunzător a acestora în legislațiile naționale.

Putem adăuga afirmația, cu siguranță, că în fapt, cooperarea vizează toate statele lumii indiferent de mărime, nivel de dezvoltare sau participare în cadrul unor organizații internaționale și privește în același timp toate aspectele vieții internaționale.

d) ocrotesc valorile internaționale unanim recunoscute, cum ar fi pacea și securitatea internațională etc.

e) au un caracter dinamic, în sensul că ele se adaptează noilor realități ce se manifestă în viața internațională. Dincolo de caracterul lor dinamic, principiile fundamentale trebuie să se caracterizeze și prin stabilitate, chiar dacă una relativ; reprezentând fundamentul întregii construcții juridice internaționale, instabilitatea lor ar duce automat la instabilitatea întregului sistem al dreptului internațional public și, prin urmare, la mari dezechilibre în viața internațională.

f) au caracter de opozabilitate, în sensul că pot fi invocate și opuse oricărui stat sau organizație care nu le respectă.

g) egalitatea juridică a principiilor fundamentale, în sensul că între aceste principii nu sunt permise ierarhizări, toate având aceeași forță juridică. Dacă nu ar exista această egalitate întreaga construcție a sistemului principiilor fundamentale ar fi pusă sub semnul întrebării.

h) interdependența și unitatea principiilor fundamentale, caracter ce duce la aplicarea lor unitară, integrală și imperativă în viața internațională.

În concluzie, principiile fundamentale ale dreptului internațional reprezintă criteriul suprem de apreciere a legalității celorlalte principii, norme sau instituții ale acestui drept, precum și a tratatelor internaționale, iar aceste principii stabilesc drepturile și obligațiile de bază ale statelor și a celorlalte subiecte ale acestei ramuri de drept și garantează realizarea lor¹¹.

SEC IUNEA §3. Necesitatea consacării principiilor fundamentale ale dreptului internațional

Reglementând raporturile internaționale între state principiile dreptului internațional au la bază îndatorirea statelor de a-și respecta obligațiile liber asumate prin tratate și acorduri internaționale fără a recurge la forță sau la amenințarea cu forță pentru a-și impune voința. Ele pornesc de la rațiunea de a pune dreptul și justiția la temelie relațiilor internaționale deoarece numai astfel își pot demonstra stabilitatea și eficiența în viața internațională.

Principiile fundamentale au apărut datorită necesității creării unui ansamblu de norme juridice care să reglementeze raporturile juridice care se stabilesc între state, având în vedere complexitatea acestor raporturi, varietatea domeniilor în care pot apărea, precum și numărul mare de norme de drept internațional existente, norme care se aplică fie pe plan regional, fie pe plan universal, fie numai în relațiile dintre două state.

Aceste principii fundamentale domină, integral sistemul juridic internațional și conferă autoritate întregului sistem al dreptului internațional.

Principiile fundamentale ale dreptului internațional, care trebuie să guverneze relațiile dintre toate statele,

¹¹ L. Takacs, M. Niciu – op. cit. pag. 32.